

HELSINKIN KUUROMYKKÄIN YHDISTYS.

Kuuromykkäin

N:o 5.

Mikkelissä

lehti.

1:nen vuosikerta.

Syyskuulla 1896.

Tilauhinta: 1 mrk. vuodelta. Lehti lähetetään samasta maksusta tilaajille.

Toimittajat:

O. Wichmann.

*Mikkelin kuuromykkäin-
koulun johtaja.*

K. Reponen.

*Mikkelin kuuromykkäin-
koulun opettaja.*



K. O. Malm.

(Muotokuvalla.)

Suomenmaan ensimmäinen kuuromykkäinkoulun perus-
ja ja opettaja *Karl Oskar Malm* syntyi Porvoossa 12 p. helmi-
kuuta 1826. Malm oli itse kuuromykkä ja sai ensimmäisen
opetuksensa Tukholmassa erään kuuromykkäinopettajan luona,
nimeltä J. G. Holtz. Malm oli silloin 8 vuoden vanha. Tal-
vella v. 1840 pääsi hän oppilaaksi Manillan kuuromykkäin-

kouluun ja otettiin jo v. 1843 apuopettajaksi ja kuuromyökkäin-hoitajaksi samassa oppilaitoksessa. Lokakuun 16 p. v. 1845 laskettiin Malm Manillasta erittäin hyvällä todistuksella ja varsin taitavana puuseppänä. Lokakuun 1 p. 1846 perusti hän yksityisen kuuromyökkäinkoulun Porvoossa, jossa koulussa hän opetti kevätlukukauden loppuun v. 1859. Samana vuonna hän tuli opettajaksi Turun kuuromyökkäinkouluun. Karl Oskar Malm kuoli kesäkuun 8 p. 1863. Vuonna 1846 kävi Malm Pietarin sekä 1859 Tukholman, Köpenhaminan, Slesvigin ja Hampurin kuuromyökkäinkoulussa oppimassa kuuromyökkäin opetusta ja kasvatusta. Paitsi Ruotsin kieltä, ymmärsi hän ja taisi puhua Saksan ja Englannin kieliä. Pietarissa käydessään hän puhui Englannin kieltä kuuromyökkäinkoulun johtajan kanssa niin hyvin että johtaja luuli Malmin olevan kotoisin Englannista. Malmin ensimmäiset oppilaat olivat David Fredrik Hirn ja Koiviston kirkkoherran poika Sten Sirén, joista Hirn tuli Turun koulun opettajaksi ja Sirén puusepäksi Porvoossa. Malm oli taitava uimari ja vihittiin sentähden Tukholmassa syyskuussa v. 1845 „uimamaisteriksi“.

Kuuromyökkäinkoulun opettajana Malmilla aluksi ei ollut isoa palkkaa. Oppilaat olivat harvalukuiset ja koulusta ei sen seinien ulkopuolella, paljon välitetty eikä tiedetty. Vuonna 1856 määräsi valtio vihdoin koululle avuksi ja opettajalle palkaksi apurahaa 800 markkaa vuodessa.

Turun Kuuromyökkäin seuran 10-vuotinen juhla.

Juhannuksena vietettiin Turussa juhla siitä syystä että 10 vuotta oli kulunut siitä kuin Turun mykkäinseura perustettiin. Juhlaa varten koulun talo oli kaunistettu lipuilla ja viheriöillä köynnöksillä ja kasveilla. Kuuromyökkäinkoulun rukoussaliin oli seinille ripustettu Suomenmaan ja Turun kaupungin vaakunat sekä K. O. Malmin ja piispa Alopæuksen kuvat. Vaakunain ja kuvien ympäri oli kauniisti ripustettu monivärisiä lippuja ja laakeriseppeleitä. Vaalean peitteen takana seisoi seinää vasten eräs esine, jota aluksi ei näytetty. Sunnuntaina kesäkuun 21 päivänä alkoi osanottajia jo kokoontua. Seuraavana aamuna, maanantaina klo 8 kokoontui lähes 100 kuuromyökkää ja muutamia kuulevia koululle. Kuuromyökät olivat Turusta, Helsingistä, Porvoosta, Tampereelta, Hangosta y. m. Koulun ovella olivat sanat „Välkommen“, „Terve“. Osanottajain nimet merkittiin ja pastori Nordman alotti juhlan rukouksella. Sen jälkeen Turun kuuromyökkäinseuran puheen-

johtaja opettaja D. F. Hirn nousi puhujalavalle ja kertoi seuran synnystä ja tarkoituksesta sekä lausui kaikki tervetulleiksi tähän seuran 10-vuotiseen juhlaan.

Ensimmäisen tervehdyspuheen piti Helsingin kuuromyökkäinyhdistyksen puheenjohtaja hra Julius Hirn, joka lausui Helsingin veljesyhdistyksen sydämmelliset tervehdykset. Kuvanveistäjä K. A. Tallroth puhui herra ja rouva Hirnin kunniaksi, kiittäen heitä heidän työstänsä kuuromyökkäin hyväksi ja varsinkin siitä että he olivat aikaansaaneet Turun mykkäinseuran. Pastori A. E. Nordman lausui läsnäoleville tervehdykset, jotka Turun Seuran jäsen, opettajatar L. Sahlberg ja Mikkelin koulun johtaja O. Wichmann hänen kauttansa olivat juhlaan lähettäneet. Vielä puhuivat herrat H. Vestling ja A. Nordstedt, viimeksi mainittu tervehtien kaikkia Ruotsista, lausuen että Ruotsin kuuromyökät tarkkaan seuraavat Suomen kuuromyökkäin pyrintöjä. Tämän jälkeen kiitti herra D. F. Hirn neiti Forstén'ia Salosta, joka yhdistykselle oli lahjoittanut lipun. Vaalea peite seinällä putosi ja yhdistys sai vastaanottaa kauniin lipun, johon nouseva aurinko (aamurusko) ja Turun seuran nimi olivat aistikkaasti valkoiselle vaatteelle ommeltu.

Nyt syötiin yhteinen aamuruoka, jonka jälkeen lähdettiin kävelymatkalle kaupunkiin. Ensin lähdettiin katsomaan Turun merikoulun museoa, joka löytyy kaupungin tähtitornisa. Sieltä korkealta ihaeltiin kaunista näköalaa, kaupunkia ja sitä ympäröivää seutua. Täältä tie vie alas laivasatamaan josta lähdettiin laivalla Turun linnalle, katsomaan Turun rikasta historiallista museoa joka sijaitsee linnassa. Kello 2 päivällä palattiin jälleen kaupunkiin, jonka jälkeen koululla syötiin yhteinen juhlapäivällinen.

Juhlan tärkein kohta kuitenkin oli kuuromyökkä opettajan K. O. Malmin hautapatsaan paljastaminen, joka tapahtui kello 5 j. pp. Hautapatsaan ovat kuuromyökät itse kustantaneet. Monena vuonna ovat he Turun koulussa tapahtuvissa jumalanpalveluksissa rahankeräyksillä hankkineet rahoja, noin 300 mk., tähän tarkoitukseen ja koska hra K. A. Tallroth nyt oli veistänyt ja kustantanut Malmin rintakuvan patsasta varten, niin päätettiin myös toteuttaa aikomus ja pystyttää patsas.

Kello 1/25 siis juhlaa loppuun lähti liikkeelle kaupungin hautausmaalle. Siellä pastori A. E. Nordman piti lyhyen saarnan, joka on myös tässä lehdessä painettuna. Juhlapuheen piti herra D. F. Hirn. Hän puhui Malmin kasvatuksesta Manillassa Ruotsissa ja siitä työstä jota hän oli tehnyt Suomen kuuromyökkäin kasvatuksen ja opetuksen parhaaksi.

Hänen työnsä kuolema aikaisin keskeytti, mutta puhuja toivoi että Malmin työtä jatkettaisiin sille perustukselle, jonka hän oli laskenut.

Hautapatsas paljastettiin. Se on 2 metrin korkuinen kivi, jossa on Malmin kuva ja seuraava kirjoitus:

Finlands förste döfstumlärare

C. O. MALM

* 18¹²/₂₆ † 18⁸/₆₃.

Taksamma döfstumma reste värden.¹⁾

Patsaan juurelle laski hra D. F. Hirn kukkaiseppeleen Malmin entisten oppilaiden puolesta. Sepeleen nauhoissa luettiin sanat: „En gård af taksamhet.²⁾ F. och M. Hirn, Lotta Forsman, Wendla Avellan.“ Sanomalehden toimittaja J. Hirn laski sepeleen Helsingin kuuromykkäinyhdistyksen puolesta ja puhui siitä suuresta eroituksesta joka vallitsee kuuromykkäin opetuksen suhteen nyt ja 50 vuotta sitten, jolloin Malm alotti työnsä. Silloin valtion puolesta ei tehty mitään kuuromykkäin hyväksi, nyt löytyy 6 valtion kuuromykkäinkoulua maassamme. Tämä on ainakin osaksi Malmin ansioksi luettava, sillä hän alotti työn. Kuulevien ihmisten kesken on työ kuuromykkäin parhaaksi suuresti herättänyt huomiota ja toivoi pyhujä että yhä edelleenkin paljon työtä tehtäisiin samaa tarkoitusta varten. Turun koulun opettajiston puolesta laski pastori Nordman sepeleen.

Sittenkun valokuvaaja Lagergrén Hangosta oli ottanut valokuvan patsaasta, palattiin jälleen koululle. Täällä luettiin ne sähkösanomat, jotka rouva Julia Stadius ja hra Valter Stadius Savonlinnasta, muutamat Helsingin kuuromykkäinyhdistyksen jäsenet, herra G. Anttila Tampereelta ja maisteri K. E. Kahva Lohjalta olivat lähettäneet juhlaan.

Tämän jälkeen piti sanomalehden toimittaja J. Hirn esitelmän kuuromykkäinyhdistyksen hyödyistä ja toivoi että myöskin muualla, missä useita kuuromykkiä löytyy, yhdistyksiä heidän kesken perustettaisiin. Joka vuosi eri yhdistysten jäsenet kokoontuisivat keskustelemaan ja päättämään yhteisistä asioista. Esitelmää seurattiin ja vastaanotettiin suu-

¹⁾ Suomen ensimmäinen kuuromykkäinopettaja

C. O. MALM

synt. 18¹²/₂₆ kuoli 18⁸/₆₃.

Kiitolliset kuuromykkät pystyttivät patsaan.

²⁾ Kiitollisuuden osoitteeksi.

rella mielihyvällä. Läsnaolevat Porilaiset ja Tamperelaiset luulivat että heidän paikkakunnilla kyllä voitaisiin saada toimeen yhdistyksiä.

Turun linnassa käynnin johdosta herra D. F. Hirn kertoi kristinuskon tuomista Suomeen, linnan perustamisesta ja sen myöhemmistä vaiheista. Tämän jälkeen seurasi puhe puhetta. Muiden muassa hra K. A. Tallroth muistutti siitä rakkaudentyöstä minkä piispa C. H. Alopæus vainaja oli tehnyt kuuromykkäin tilan parantamiseksi meidän maassamme. Sitteken yhteinen illallinen oli syöty, niin juhla oli lopussa, kello 10 illalla. Kaikkein mielestä juhla oli ollut hauska.

Vaan myöskin sitä seuraavaa päivää on aina ilolla muistettava. Erotta ei vielä tahdottu. Toverisessa seurassa vietettiin tämä päivä, Juhannusaattopäivä. Edellä puolen päivän tehtiin yhteinen huviretki läheiseen kauniiseen saaristoon. Ilma tosin ei ollut suotuisa, vaan kuitenkin se ei voinut laimentaa iloa. Kaupunkiin jälleen palattua juotiin kahvit koululla. Jälkeen puolen päivän oli aikomus lähteä Kupittaa lähdeä katsomaan, jonka reunalla ensimmäiset suomalaiset ensikerran kastettiin (v. 1157) kristinuskoon. Vaan rankka sade esti tämän retken, jonka tähden jäätiin koululle. Täällä seurusteltiin ja huviteltiin iloisesti niin että aika juhannusaattona hyvinkin pian kului loppuun ja vasta myöhään yöllä erottiin. Kello 9 Juhannuspäivän aamulla kokoonnuttiin jälleen koululle, jossa pastori Nordman piti raamatunselityksen. Aineena oli Juhannuspäivän evankeliumi. Ja tällä hartaushetkellä juhla vasta loppui. Usiammat juhlavieraat lähtivät pois junassa kello 2 päivällä.

Kaikkein mieliin juhla jätti ainoastaan iloisia muistoja. Luulemme että kaikki osanottajat yhtyivät meidän kanssa kun lausumme sulimmat kiitokset niille, jotka ovat uhranneet aikansa ja työnsä juhlan toimeen saamiseksi. Kaikille juhlaan matkustavaisille oli Keis. Senaatti ja Turun höyrylaivaosakeyhtiö myöntäneet 50 prosentin alennuksen matkapilettien hinnassa. Ei myöskään laivasta, jolla lähdettiin Turun linnalle, otettu minkäänlaista vuokraa.

P u h e,

jonka pastori A. Eliel Nordman piti C. O. Malmin hautapatsaan paljastamisjuhlassa Turun hautausmaalla kesäkuun 22 päivänä.

Kuolemassa ovat kaikki ihmiset yhdenarvoiset, köyhä niinhyvin kuin rikaskin, oppinut ja oppimaton, puhuva ja kuuro-

mykkä, sillä rikkaus ei auta, eikä viisaus pelasta ihmistä kuolosta; kaikkein täytyy synnin tähden kerran kuolla, heidän ruumiinsa haudattaman ja maaksi jälleen tuleman. Vaan kuitenkin löytyy kuolleittenkin kesken eroitus, sillä kerran heitä tekoinsa jälkeen tuomitaan. Toinen elää synnissä, rakastaa syntistä elämätä ja tekee syntiä. Hän kuolee ja katoaa. Rangaistus ja tuomio seuraa häntä ijankaikkisuudessa. Toinen elää täällä Vapahtajan Jesuksen Kristuksen seurassa ja tekee hyvää, rakkaudessa Jumalaa ja lähimmäistensä kohtaan. Hän kuolee myöskin, mutta hänen maineensa elää aina rakkaassa muistossa.

Niin elää myös sen miehen muisto, jonka haudalla tänään seisomme. *Karl Oskar Malmin* muisto elää kuuromyökkäin kesken, vaikka kaikki heistä eivät ole nähneetkään häntä, sillä itse kuuromykkä, aina työskenteli hän läpi elämänsä kuuromyökkäin paraaksi ja opettaen heitä. Hänen nuoruutensa aikana Suomessa ei opetettu kuuromyökkäiä. Sentähden sai hän opetuksensa Ruotsissa. Mutta sieltä palattuansa tahtoi hän Suomalaisille kuuromykkäille veljilleen ja sisarilleen jakaa sitä opetusta, jota hän itse oli saanut nauttia ja perusti sentähden ensimmäisen koulun Porvoossa, jossa kuuromyökkäiä opetettiin lukemaan. Täydellä syyllä häntä siis voi nimittää kuuromyökkäin opetuksen isäksi Suomessa. Kaikki maamme kuuromykkät rakastavat, kunnioittavat ja siunaavat hänen muistoaan. Vuosia on kulunut siitä kun hän kuoli, vaan kuuromykkät eivät ole unhoittaneet häntä. He ovat 15 vuoden kuluessa uhranneet roponsa kunnioittaakseen hänen muistoaan. Yksi heistä on veistänyt Malmin kuvan ja nyt olemme kokoontuneet paljastamaan yksinkertaisen patsaan sen miehen haudalla, joka Suomessa alotti kuuromyökkäin opetuksen, tällä tavoin osoittaaksemme kiitollisuutemme häntä kohtaan.

Kun te, kuuromykkät, muistatte kaikkea sitä hyvää, mitä hän, itse kuuromykkä, on tehnyt, niin koettakaat silloin myöskin te seurata hänen esimerkkiään. Sillä jokainen teistä voi ja täytyy tehdä hyvää tässä maailmassa. Omin voimin te ette kyllä voi sitä tehdä, mutta Jumala on voimakas myös heikoissa ihmislapsissa. Hän antaa teille voimia. Hän, joka teidän edestänne on antanut oman poikansa Jesuksen Kristuksen, eikö Hän myöskin antaisi teille kaiken sen minkä Häneltä pyydätte? Rukoilkaamme siis Häntä uskossa Jeesukseen. Rukoilkaamme että Jumala, Jesuksen tähden, antaa meille kaikki synnit anteeksi, että hän puhdistaa sydämiämme; rukoilkaamme että hän antaa meille voimia karttaa syntiä ja seurata Jesusta, voidaksemme puhtaalla sydämmellä ja mielellä kerran erota

tästä maailmasta ja niinkauan kuin elomme kestää aina tehdä parastamme omaksi ja lähimmäistemme hyväksi. Ennen tai myöhemmin, ehkä jo hyvin kohta, tulee se hetki, jolloin meidän täytyy kuolla. Pyhä Jumala ja Isämme, anna meidän silloin kuolla uskossa Vapahtajaamme Jesukseen Kristukseen, niin että me kaikki saamme kokoontua Hänen luokseen tai-vaasen ja siellä ijankaikkisessa autuudessa elää. Amen.

Mikä on parempi sokea eli kuuromykkä?

Eräs kuuleva nainen kertoo saksalaisessa lehdessä seuraavan tapauksen:

Matkallani Bayerissa tulin minä eräänä päivänä Passaun kaupunkiin. Kaupungissa oli parhaallaan markkinat. Nähdäkseni kirjavaa markkinaelämää menin markkinapaikalle. Kun olin siellä tyytyväisenä kuljeskellut tunnin ajan, kuulin minä äkkiä valittavan äänen, joka puhui minulle. Se oli erään sokean vaimon ääni. Vaimo rukoili almua, kerjäsi. Olin halukas tietämään oliko vaimo sokea syntymästä asti ja kyselin häneltä sitä. Silloin alkoi sokea vaimo kertoa, ja pian kuulin minä koko hänen elämänsä historian. Näin kuului se:

„Minä menin naimisiin sangen nuorena. Aussa tulimme toimeen hyvin. Me saimme neljä lasta, mutta sittenkin meni kaikki hyvin. Oltuamme 10 vuotta naimisissa, sairastui mieheni äkkiä vaikeaan tautiin, niin että täytyi viedä hänet sairashuoneeseen, jossa hän kahden kuukauden kuluttua kuoli. Kaikki säästörahat, jotka olimme edellisinä vuosina koonneet, menivät mieheni sairauden aikana ja hänen hautaamiseensa, niin että nyt ei minulle jäänyt yhtään penniä, joilla olisin saanut neljälle lapselleni ja itselleni ruokaa sekä vaatteita. Sentähden täytyi minun sangen kovasti tehdä työtä päivät ja yöt. Mutta tästä oli seuraus että silmäni, jotka ennenkin olivat heikot, keikkonivat heikkonemistaan, eikä viimein lääkärikään voinut enään niitä auttaa. Kaksi vuotta sen jälkeen tulin minä aivan sokeaksi. Nyt on yksi minun naapurini tuonut minut markkinoille, että monet markkinoilla olijoista huomaisivat köyhyyteni ja kurjuuteni ja sääliväisyydellä auttaisivat minua.“

Tällälaila puhui sokea vaimo. Tämä kertomus teki minuun surullisen vaikutuksen. Minä itkin sokean vaimon kohtaloa enkä voinut pitkään aikaan puhua. Mutta kuin vähän toinnuin, annoin hänelle kaikki rahani. Puhuin vai-

molle ystävillisiä sanoja ja menin pois, sokean siunaillessa ja kiittäessä minua.

Kohta senjälkeen säikähdin minä taas.

Tällä kertaa pienen kellon äänestä. Edessäni seisoi mies, joka talutti pientä tyttöä. Tämä pieni tyttö juuri soitti kelloa. Heti kysyin mieheltä mitä hän tahtoi, mutta hän viittaili minulle, sillä hän oli kuuromykkä ja ojensi pyytävästi kätensä minua kohden. Kun olin antanut kaikki rahani sokealle vaimolle, en voinut antaa hänelle mitään ennenkuin menin kortteeristani hakemaan. Kerroin heti hänelle että en tällä hetkellä voi antaa hänelle penniäkään. Minä näet taisin kuuromykkäin sormi- ja viittauskieltä, jonka olin oppinut kuuromykkä sukulaiseltani. Hän tuli hyvin iloiseksi kohdattessaan ihmisen, joka taisi kuuromykkäin kieltä ja kertoi minulle seuraavaa: „Minä asun sen sokean vaimon kanssa samassa rakennuksessa, jota olette auttaneet. Minä olen rakennusmestari mutta olen ollut pitkän aikaa työn puutteessa. Minun pitää elättää heikko vaimoani ja kahta lastani, joista tässä näette toisen. Minä kuulin että sokea vaimo ansaitsi eilen paljon rahaa. Silloin ajattelin minä: ehkä hyvät ihmiset auttaisivat minuakin. Vaikka minä olen ollut täällä markkinoilla monta tuntia en ole mitään saanut, sillä en voi valittaa kurjuuttani kuten sokea vaimo, eikä minun ääneni herätä sääliväisyyttä ihmisissä. Joskus tulen oikein kateelliseksi sokealle vaimolle ja minä tahdon repiä rahat hänen kourastaan, mutta silloin häpeän pahoja ajatuksiani ja menen pois hänen tykönsä. Niin, kerjääminen on huono elinkeino, sillä se viepi ihmisen moneen pahuuteen. Silloin kuin minulla oli työtä, niin minä rehellisellä tavalla ansaitsin leivän perheeleni.

(Jatk.)

Kirjeitä kuuromykiltä.

I.

Kuuruveden Murtomäellä 10 p. Toukokuuta v. 1896.

Nyt minä riennän tervehtimään teitä. Minä saan ilmoittaa, että minä en ole kotona monta viikkoa, vaan olen ollut Osmangilla Tapanaholla pihan sijassa eli puolesta. Tapanahon piika Johanna Auvinen oli kotona käymässä pääsiäisenä. Siellä minä hoidin lemmiä, lypsän lemmiä sisareni kanssa. Sisareni Stiina on Tapanahon piika. Tulen kotiin Tapanaholta ja menin

vielä muualle Uuven taloon, joka on kotini likellä. Siellä minä ompelin miesten, emännän ja lapsien paitoja ja lapselle mekon. Minä loukutin liinoja, lihtin liinoja ja harjasin liinoja. Minä en ole joutanut ennen kirjoittamaan, kun olen ollut monessa talossa työtä tekemässä. Saan ilmoittaa että minä olen saanut teillä 3 Kuuromykkäin lehteä. Olkaa hyvä ja sanokaa terveisiä kaikille kuuromykille.

*Kunnioituksella
Ida Ruuska.*

II.

Pyhämään Luodolla 25 p. Toukokuuta 1896.

Nyt minä otan kynän käteeni ja istun pöydän ääreen kirjoittamaan teille kirjeen jossa saan ilmoittaa, että minä olen terve ja voin hyvin. Minä olen käynyt koulua joka päivä 7 vuotta Turussa. Siellä oli hauska olla. Turun kuuromykkäkoulussa on paljo kuuromykkiä, jotka tahtovat lukea ja oppia. Herra pastori E. Nordman, herra Wegelius, neiti Sahlberg, neiti Arrhenius opettivat minua koulussa. Herra Wegelius kuoli Turussa. Minä kävin Herran ehtoollisella. Minä teen työtä joka päivä Pyhämään Luodolla. Minun vanhempaini elävät ja minulla on 6 sisarta. Isäni ja veljeni ovat merimiehet. Minä tahdon rukoilla ja kiittää Jumalaa. Jumala antaa minulle terveyden. Pyydän teiltä, että te olette hyvä ja lähetätte minulle „Kuuromykkäin lehden“. Sanon teille paljon terveisiä minulta.

*Hyvästi! Nöyrimmästi
Alma Törnroth.*

III.

Perniöstä 18¹⁹/96.

Rakkaat Kuuromykkäinlehden ystävät!

Taas on Jumala antanut kauniin kesän tulla, kylmän ja kovan talven perästä. Aurinko paistaa lämpimästi, linnut laulavat ja koko luonto on ruvennut virkistymään. Kyllä Jumala on hyvä kun on luonut kaikki. Jumala on minuakin niin suuresti rakastanut että Hän suo minulle vanhempieni hoidon täällä kuolevaisuuden maassa, kesän ihmuiden ja suloisuuden. Onpa vielä sekini onni, että saan teitä tervehtää rakkaat kuuromykkäin lehden lukijat. Olkaa aina iloiset niinkuin taivaan lintuset ja kedon kukkaiset, vaan muistakaa aina kaikissa tomissamme Jerusta. Minä en ole ennen ehtinyt kirjoittaa teille. Minulla on paljon työtä maalla tänä kesänä. Minä saan sanoa teille että minä olen ollut Turussa kuuromykkäinyhdistyksen 10-vuotisjuhlassa. Kyllä siellä oli hauska olla. Siellä oli 100 kuuro-

mykkää. Muutamat kuuromykät tulivat Helsingistä ja Porvoosta Turkuun. Minä en tunne heitä. Minä tulin kotiin Turusta 26 p:nä kesäkuuta.

Minä olen syntynyt Perniössä Kyynärän talossa. Olen käynyt 7 vuotta Turun koulua ja päätin koulunkäyntini vuonna 1894. Perniössä löytyy paljon kuuromykkiä. Minä en ole nyt käynyt heitä katsomassa. He viittasivat jotain minun kanssani. Se on hauska puhua heidän kanssaan. Täältä Erika Grönroos tahtoo mennä Helsinkiin ensi syksynä. Hän menee sinne sentähden, että hän tulee tupakantekijäksi siellä. Minulla on kovin ikävä kun en taida puhua enkä kuulla, mutta Jumala on tehnyt minua mykäksi.

Ikävä on etteivät kuuromykät kuule että juna tai hevoset tulevat heidän päällensä. Oli eräs kuuromykkä tyttö, joka on käynyt Turun koulua. Hän kävi rautatiellä jn hän ei ole kuullut että juna tuli. Juna kulki hänen päällensä ja hän kuoli. Hänen ruumiinsa haudattiin Turun hautausmaalla. Hänen nimensä oli Emma Sylvester Heikkiä ja oli kotoisin Kosken pitäjältä. Minä muistan aina kaikkia opettajia ja opettajattaria ja myös kaikkia tuttaviani ja koulutovereitani. Jos Jumala suo meille elon päiviä niin taidamme joskus tavata toinen toisemme täällä murheen laaksossa (maailmassa), mutta jos Jumalan pyhä tahto niin olisi ettemme täällä tapaa niin taivaassa kuitenkin. Koettakaamme siis rakkaat kuuromykät Jumalan käskyjä Jesuksen Ksistuksen avulla noudattaa (totella), että saamme omistaa hänen asuntonsa ijäksi kodiksemme ja siellä palvella häntä omana rakkaana isänämme, ylistää ja kunnioittaa häntä, joka meitä niin hellästi rakastaa. Nyt lopetan kirjeeni ja hyvin paljon terveisiä kaikille kuuromykille ja erittäinkin opettajille ja opettajattarille ja Kiikassa olevalle Eeva Ritolalle ja Porissa oleville Hilma Sunivalle, Hilma Kiviselle ja Johanna Holmstenille minun puolestani.

Rakas Jesus Sinä, kaikkein paras ystävä, ole kanssani ja vie meidät tykösi taivaaseen siihen oikeaan kotomaahan, jossa ei mitään puutu. Jääkää Jesuksen siipein turviin. Rakkautella ja ystävyydellä.

S i g r i d K y y n ä r ä.

IV.

Helsinki 24 p. Kesäkuuta 1896.

Armo ja rauha! Tervehdin teitä kaikkia kuuromykkiä niin tuttuja kuin tuntemattomia. Vaikka olemme muutamat täällä maailmassa tuntemattomat, kuitenkin olemme taivaassa hengessä tunnetut.

Aijon kertoa jotain täältä Helsingistä. Täällä on kuuromykkänyhdistys. Olemme olleet niinkuin lampaat hyvän paimenen turvissa, sillä Herrat J. Hirn, W. Forsius ja Rouva Julia Stadius ovat meidän turvallisia paimenia ja me kuuromykät ollaan niinkuin eksyneet lampaat.

Tämän kesäkuun 21 p. meni täältä Helsingistä liki 20 kuuromykkää Turkuun viettämään Turun kuuromykkänyhdistyksen 10 vuotista juhlaa. Me harvalukuiset jotka jäimme tänne Helsinkiin, emme voineet unhoittaa, että Turussa vietetään kuuromykkäin juhlaa. Me puhuimme juhlasta keskenämme vaikka emme näe täältä luonnollisella silmällä Turun kuuromykkänyhdistyksen juhlakenttää. Voimme kuitenkin uskon silmällä nähdä, sillä me täällä ajatuksissa uneksimme olevan siellä. Ne juhlapäivät olivat mielessämme ja muistissamme. Sydämmemme yleni taivaallista isää kiittämään, joka on antanut meille hurskaita ja ymmärtäväisiä opettajia. Toivoni on että Herra vahvistaa tämän lehden toimittajia ja lisää heille pitkälistä toimitusvirkaa. Kaikkia kuuromykkiä tervehdin tämän lehden kautta ja ajattelen että moni kuuromykkä kaukana maalla ei enää ole ilman ystävää, kun tämä lehti vie hänelle useita kymmeniä ystäviä. Runo „Kouluajan muisto“ viime lehdessä iloitti sydäntäni. Ajattelen usein sitä kultaista aikaa. Herran haltuun! Halpa Porvoon koulun entinen oppilas Maria.

† Pastori G. A. Plathan.

Tämä seurakunnan opettaja oli tuntematon useimmille tämän „Kuuromykkälehdessä“ lukijoille. Kuitenkin tässä hänen nimensä mainitsemme. Eräs kuuromykkäin lämmin ystävä ja suosija kirjoittaa hänestä kirjeessään allekirjoittaneelle näin: „Kesällä kadotimme, kuuromykät ja minä, parhaan ystävämme täällä Karjalassa pastori Plathanissa. Olin ajatellut, että saisimme kauvan työskennellä yhdessä, kun Herra aivan toisin määräsi.“ Herra antoi, Herra otti, Herralle olkoon kiitos ijäinen!“ Karjalassa, joka on laaja maakunta, asuu paljon kuuromykkiä. Siellä elää vielä moni kuuromykkä ilman mitään tietoa Jumalasta ja tärkeistä elämänsä tehtävistä. Papit, jotka seurakuntalaisensa paraiten tuntevat, ovat alkaneet sääliä näitä kuuromykkäraukkojakin ja puuhata heitä kuuromykkäinkouluhin Sellainen ystävä, joka näitä onnettomia sääli, on nyt meiltä otettu pois pastori Plathanissa. Me emme kadehti häntä sitä onnea, joka hänen osaksensa on tullut, päästessään Jumalan ijankajkkiseen lepoon. Me tahdomme vain kiittää Jumalaa, että Hän herättää myötätuntoisuutta parempiosaisissa

kurjia kuuromykkäveljiä ja sisaria kohtaan. Me kiitämme Jumalaa siitä, että Hän hyvydessään antaa meille sellaisia, jotka tahtovat ja huolta pitävät siitä, että kuuromykkätkin pääsevät tiedon valoon, tarvitsematta tietämättömyyden synkässä yössä elää. Paljon olisi tämä vielä nuori seurakunnan opettaja kuuromykkäin hyväksi voinut tehdä, jos Jumala hänelle elonpäiviä olisi suonut, mutta — nyt on hän poissa. Jumala, joka antaa, voi ottaakin, koska Hän niin tahtoo. Me tunnemme kaipuuta, kun joku, joka meille on ystävyttä osoittanut, otetaan meiltä pois. Mutta me tiedämme senkin, että Jumala on voimallinen vahingonkin korvaamaan. Ja me toivomme ja rukouilemme, että Jumala herättäisi sijaan uusia ystäviä ja suosijoita Karjalassakin, jotka siellä kuuromykkäraukkein kovaa kohtaloa säälivät ja tekevät, minkä voivat näiden todelliseksi hyväksi.“

E. L.

Köpenhaminan kuuromykkäkoululaisten huvimatka.

Joka kesä tekevät Köpenhaminan kuuromykkäinkoulun opettajat oppilaidensa kanssa huvimatkan „metsään“. Koska tämän kirjoittajakin viime Kesäkuun 26 p. sai olla mukana semmoisella retkellä, niin kirjoitan Kuuromykkäinlehden lukijoille tuosta hauskaasta huvimatkasta.

Kello 1/28 aamulla lähdimme koululta kahdeksalla vauunuilla. Kukin vaunu oli niin suuri että niihin sopi istumaan 12 henkilöä ja kuski. Jokaista vaunua veti pari hevoista. Tanskalaiset hevoset ovat paljoa suuremmat kun meidän hevoset. Ensimmäisessä vaunussa istuivat etupäässä ensimmäisen luokan oppilaat opettajansa kanssa, toisessa vaunussa toisen luokan j. n. e. Köpenhaminan koulussa on 7 luokkaa. Yksi oppilas kussakin vaunussa piti tankoa, jossa liehui Tanskan lippu. Jokaisella luokalla on oma lippunsa, jossa on aina luokan järjestysnumero. Ensimmäisen luokan lipussa on n:o I, toisen luokan n:o II ja niin aina seitsemänteen luokkaan saakka, jossa on n:o VII. Viimeisessä vaunussa istui johtaja ja joukko opettajia. Semmoisessa järjestyksessä lähdettiin ajamaan ensin läpi kaupungin, sitten maantietä pitkin pohjoiseen päin Köpenhaminasta. Tämä tie kulkee aina pitkin Öresundin rantaa. Se on kaunis tie. Kahden puolen on milloin kauniita huviloita, siistiä kyliä, milloin korkeata pyökki- tai tammimetsää. Myöskin näkee aina monta höyry- tai purjelaivaa kulkevan Öresundin pinnalla. Noin puolen penikulman päässä kaupungista poikkesimme pois maantieltä. Käännyimme maan sisään päin.

Wihdoin pysähdettiin hevoset erään linnan tykönä. Linnan nimi on Eremitage. Se on Tanskan kuninkaan jahtilinna. Kolme kertainen korkea rakennus. Kahden puolen linnaa on suurta metsää. Itä- ja länsi puolella on taas aukeaa tasankoa, eli niittyä. Koko tämä seutu on vähän korkeampaa kuin ympärillä oleva. Siitäkin näkee kauas yli metsän Öresundin laivoineen. Häämöttääpä sen toisella puolella Ruotsin rannikko. Tasangolla näkyi suuret hevos- ja lehmälauumat, sekä sadotain erästä peuransukuun kuuluvia eläimiä. Näitä eläimiä käyvät kuningas, hänen poikansa ja sukulaisensa kanssa syksyllä ampumassa. Aivan linnan vieressä tiheän metsän sisällä on vielä ravintola. Tällainen oli se paikka, johon tehtiin huvimatka. Se on noin 10 kilometrin päässä kaupungista. Kello olikin 10 kuin saavuimme sinne. Koulun palvelusväki, joka oli meitä ennen tullut, oli jo laittanut aamiaisen valmiiksi niille pöydille, joita oli huvimatkailejoita varten sinne laitettu. Syötyämme voileivät kahvin kanssa menimme kedolle leikittelemään. Siellä juoksivat kuuromykkät kilpaa, tahi tanssivat piiritanssia. Pari tuntia leikittyämme nousimme jälleen kärryihin. Nyt kuljimme läpi Tanskan suurten¹⁾ tuuheain metsien ja kauniiden kylien. Kierrettyämme noin 15 kilometrin matkan tulimme jälleen entiseen määräpaikkaamme. Tavallinen puoli-päivän aika olikin jo ohitse ja ruuanlaittajat olivat meitä jo kotvasen aikaa odottaneet päivälliselle. Nyt vasta ilo ilolle tuntui, kun kello 6 aikana illalla tulimme jalkasin Dyrhaveeniin. Tämä on sangen kaunis kylä. Siellä on kaunis järvi, kauniit puutarhat ja kaikenlaisia laitoksia, joissa ihmiset saavat huvitella. Täällä yhtyi myös seuraamme Tanskan aisti-viikkokoulujen tarkastaja tohtori Goos. Karusellia oli täällä kokonaista 4 kappaletta. Koko oppilaslauma istui nyt karuselliin. Huimaa vauhtia pyöritti se useampia kertoja iloisia kuuromykkiä ympäri. Sitten mentiin eräisen rakennukseen, jossa voimistelijat tekivät kuuromykkäin huviksi kaikellaisia liikkeitä notkeilla ruumiillaan. Täältä palasimme parin tunnin kuluttua taas määräpaikkaamme. Tarkastaja tuli myöskin. Nyt nautimme maukkaan illallisen. Sen jälkeen menimme vielä kedolle huvittelemaan. Siellä olikin paljon katselemista. Joukko kaupunkilaisia oli tullut viettämään viileää kesä-ilttaa Eremitagen kentälle. Toiset ratsastivat kilpaa pitkin kenttää. Toiset ajoivat suurissa joukoissa polkupyörillä. Herroilla ja neideillä oli polkupyörät.

Hämärän tullessa nousimme taas vauunuihin. Ja samassa järjestyksessä kuin olimme tulleetkin, lähdimme vieri-

1) Tanskassa, vaikka on vähän metsiä, ovat ne kuitenkin kauniita ja puut paljon korkeammat kuin meillä.

mään kotiin, koululle. Köpenhaminassa asuvat kaikki oppilaat koulussa. Kello 11 tulimme koululle. Sydämmellisesti kiittivät oppilaat johtajaansa ja opettajia hauska päivästä. Seuraava lauantai päivä oli lupapäivä. Maanantaina kuin taas mentiin luokalle sai kukin oppilas kertoa huvirekettä. Ja jokaisen kertomuksesta selvisi että se oli hauska päivä. Ja hauska se oli tämän kertojastakin.

Pieniä tietoja.

— **Pietarsaaren koulusta** laskettiin viime lukuvuonna seuraavat oppilaat: *Isak Jussila* Munsalan piltäjistä; *William Lipjärvi* Uudestakarlepystä; *Viktor Kiviläs* Pietarsaaresta; *Hulda Träskbacka* Waasasta; *Frans Leijon* (sokea kuuromykkä) Yläncellä; *Augusta Pettersson* Kumlingen piltäjistä ja *Emma Sund* Korpiselällä. Näitä opetettiin ruotsinkielellä. Seuraavat neljä, suomenkielellä opetetut myös laskettiin koulusta, nimittäin: *Nikolai Storm* Kauhavalla; *Tilda Hakola* Alahärmällä; *Adolf Nurisalo* Kelviästä ja *Erik Korpela* Ylikannuksesta. Usiammat näistä ovat olleet koulussa 6 vuotta. Tästä lukuvuodesta alkaen koulussa opetetaan ainoastaan ruotsinkielellä.

— **Porvoon vanhan kirjoituskoulun** 14 viimeiset oppilaat laskettiin koulusta ja Herran ehtoolliselle kesäkuun 7 päivänä. 50 vuotta on nyt kulunut siitä kun kuuromykkä opettaja *K. O. Malm* perusti yksityisen koulun kuuromykkille Porvooseen. Malmin koulu muuttui myöhemmin v. 1863 valtiolaitokseksi. Tästä lähin Porvoon koulussa ainoastaan käytetään puheopetusta.

— **Porvoossa** pidettiin Jumalanpalvelus Herran ehtoollisen kanssa kuuromykkille viime kesäkuun 7 p. Tilaisuuteen oli saapunut 38 vanhempaa kuuromykkää. Kaikki läsnäolevat kuuromykkät kestittiin koululla juhlapäivällisillä. Saman päivän ehtooppolella piti pastori *A. Eliel Nordman* raamatunselityksen neidit *Akerstedtien* kodissa, johon kuuromykkät vanhan, hyvän tavan mukaan olivat kokoontuneet.

Myöskin käviöt kuuromykkät entisen koulunjohtajan pastori *A. Sirenin* haulaa tervehtimässä. Kuuromykkä valokuvaaja, *Hra Valter Stadius* Helsingistä otti kuuromykkäin valokuvia koulun pihalla.

Toivottavaa olisi että yleisiä jumalanpalveluksia vastedeskin joka vuosi kevätlukukaudella pidettäisiin Porvoon koululla, johon tämän seudun kuuromykkät vuosien kuluessa ovat tottuneet kokoontumaan.

— **Kuuromykk. opettajisto.** Tämän lukukauden alussa tapahtuvat muutokset k.-opettajistossa. *Mikkelin* koulun johtaja *fil. kand. O. Wichmann* tulee johtajaksi Porvoon kouluun; *filos. kand. K. E. Kahva* opettajaksi Turun kouluun ja opettajat *J. Grönroos* ja *J. Oksanen* opettajiksi Kuopion kouluun. Johtajaksi *Mikkelin* kouluun Porvoon koulun johtaja *I. Savolainen*.

— **Älä kävele rautatiellä!** Waasan sanomalehdissä luimme tänä kesänä että eräs kuuro puusepänooppilas oli vähällä joutua junan alle, kulkiessaan rautatiellä lähellä Waasan kaupunkia. Tahdomme vielä kerran muistuttaa siitä että rautatiellä käveleminen on sakon uhalla kielletty.

— **Johtaja Kust. Killinen** oli kesän alussa kovasti kipeänä Kuopiossa, vaan on jälleen onneksi virkistynyt sairaudestaan.

— **Norjan kuuromykkäin pappi, pastori K. Svendsen** on koko kesän, 3 kuukautta matkustanut ympäri maata, maaseuduilla ja kaupungeissa, kuuromykkiä tapaamassa, pitäen heille jumalanpalveluksia ja jakaen Herran ehtoollista. Milloinko Suomen kuuromykkät saavat oman sielunpaimenensa!?

— **Slesvigin kaupungissa, pohjois-Saksassa, avattiin** heinäkuun alussa suurilla juhlallisuuksilla suuremmanlainen laitos eli koti vanhoja ja kivuloisia kuuromykkiä varten. Tämän kodin on pohjois-Saksan kuuromykkäin yhdistys perustanut.

— **Yleinen kokous** pohjoismaiden aistioivalliskoulujen opettajien kesken pidetään Köpenhaminassa vasta kesällä vuonna 1898.

— **Karlskronan kaupungissa Ruotsissa on kuuromykkä opettaja G. Titze** perustanut työkodin kuuromykkille. Puusepänerveistä työkentelevät useat kuuromykkä nikkarit ja valmistavat siitä puutyötä mitä laitoksesta tilataan. Samassa kaupungissa on neiti *S. Ulfsparr* perustanut työkodin kuuromykkiä naisia varten, tässä työkodissa löytyy myöskin ruokapaikka työväkeä varten.

Köpenhaminassa löytyy työkoti kuuromykkiä tyttöjä varten. Työkodin perustaja on kuuromykkäinkoulun johtaja *Joh. Keller* vainaja; nykyään eräs yhdistys hoitaa työkotia, joka sijaitsee isossa, yhdistyksen omassa kivitalossa. Kodissa on työhuone, jossa useat kuuromykkät naisräätilät impelevät vaatteita keulle hyönsä. Isossa pesuhuoneessa pestään kööpenhaminalaisten vaatteita, toisessa huoneessa niitä manglataan ja kolmannessa silutetaan. Monta kymmentä kuuromykkää tyttöä täällä työllään ansaitsee varoja elatukseen. Yhdistyksen kodissa saa ken tahtoo työntekijöistä vähäisestä maksusta asunon ja työspidon.

— **Uusia koulurakennuksia varten** Kuopion koululle on valtio määrännyt 218,000 mkkaa. Porvoon koululle myöskin ajetaan rakentaa uusi talo sille niitylle joka löytyy eteläpuolella lyseon taloa. Tähän paikkaan tulee 5 rakennusta rakennettavaksi. Maantielle päin rakennetaan koulurakennus, joelle päin asumalaitos ja Lukiokadun varrelle johtajan asunto. Sitä paitsi rakennetaan pihalle kaksi ulkokuoneitten rakennusta joista toisen, joka tehdään kivistä, tulee sauna, pesu- ja silityshuoneet y. m. Muut rakennukset tehdään puusta. Turun koululle ajetaan rakentaa uusi kaksikertainen kivitalo „*Ryssbacken*” nimiselle mäelle. *Mikkelin* koululle taas rakennetaan suuremmanlainen puutalo uuden kirkon lähelle. Sokeainkouluja varten rakennetaan Helsingin ulkopuolelle *Berghällin* kaupunginosaan uusi kivitalo ja Kuopion *Flodbergin* mäelle uusi puutalo. Piirustukset näihin rakennuksiin on tehty Helsingissä rakennustoimen yllähtitöksessä. Kuopiossa on kuuromykkäinkoulun taloa jo aloitettu rakentamaan. Milloinko muut rakennustyöt aloitetaan ei vielä ole päätetty.

— **Suomen taideteollisuusyhdistyksen koulussa** (*Ateneumissa*) Helsingissä oli viime lukuvuonna 2 kuuromykkää oppilasta, *kivipainaja Frans Löfström* ja *kuovanveistäjä Albert Tallroth*. Viime mainittu sai todistukseksi kirjallisen kiitoslauseen kiitettävästä käytöksestä, kiitettävästä edistyksestä ja ahkeruudesta. Piirustuksessa, puunveistossa ja mallituksessa sai hän saman arvolausen. Rakennuspiirustuksessa hän sai suullisen kiitoslauseen. Taideteollisuusyhdistyksen rahaston koroista jaettiin *A. Tallrothille* 100 markan palkinto. *Löfström* sai kirjallisen kiitoslauseen piirustuksessa ja 20 markan palkinnon. *Tallrothin* veistämiä kuvia, puusta ja kipsistä, on lähetetty näyttelyyn *Nisuij Novgorodiin* *Wenäjällä* ja ajetaan niitä vielä lähettää ensi vuonnakin *Tukholman* näyttelyyn. *Hra T.* on nyt *modellöörinä Arabian* posliinitehtaassa.

— Yleisessä kansakouluopettajain kokouksessa tänä kesänä Sor-tavalassa oli näyttelelle pantu myös Kuopion kuuromykkäin koulun käsitöitä Kauniit käsityöt herättivät suurta huomiota katsojissa. Tyttöjen käsitöitä opettaa Kuopiossa neiti I. Tengman ja poikain käsitöitä opettaja O. Koponen.


— Kuopioon perustetaan kohta valtionvaroilla työkoulu yli-ikäisiä sokeita varten.

— Jyväskylän kuuromykkäinkouluun, joka ensi Syyskuun 1 päivänä alottaa kolmannen työvuotensa, oletaan taas vastaan 30 uutta oppilasta. Kutsumus koulun tulemaan on annettu 12 pojalle ja 18 tytölle. Koulun koko oppilasmäärä on siis 90, 45 poikaa ja sama määrä tyttöjä. Hakemuksia uusista oppilaspaikoista oli määrä-ajan kuluessa saapunut yhteensä, 87, 45 pojasta ja 42 työstä. Oppilaspaikkoja toistaiseksi odottamaan jää 57 kuuromykkää. Yksi naisoppilas, Helena Lehtonen Sakkolasta, joka tänä syksynä oli vuorossa saada kutsumuksen koulun tulemaan, olikin saanut kutsumuksen siirtymään toiseen elämään. Rauha hänen tomulleen! — Herra antakoon runsaan siunauksen tulla senkin työn osaksi, jota kohta alkavana tukuruonnassa kuuromykkäinkouluissamme tehdään!
E. L.

— Kuuro junan alle. Viime kuun 13 p. ajoi juna Iittalaa ja Kuu-rikan aseman välillä kuuron naisen yli. Nainen, nimeltään Maria Saarman, kuoli. Taaskin varoitus kuuroille, että eivät mene kävelemään rautatiellä myöten.

— Kolme saksalaista kuuromykkää on käynyt Helsingissä tänä kesänä. He viipyivät pääkaupungissa 2 viikkoa ja saivat syksyllä aikovansa muuttaa perheineen Suomeen.

— Kirjevaihtoa. I. R. Kiuruvedellä! Kiitos kirjeestä. Älä lähde Helsinkiin! — S. K. Perniössä! Kiitos kirjeestä. No I on loppunut. Kaikkia kuuromykkiiä kehoitamme vielä hankkimaan enemmän tilaajia tälle lehdelle. Jos tilaajamäärä ei nouse niin meidän on vaikea ensi vuonna jatkaa lehden toimittamista. Uutisia ja kirjeitä kuuromykiltä olemme odottaneet kesän ajalla, vaan epä niitä näy tulevan, vaikka moni kuuromykkä ennen on luvannut lähettää
Toimitus.

 Nyt leviää lehteä 280 kappaletta.

Ilmoitus.

Kuuromykkäinkoulun opettaja K. O. Malmin kuvia kipsistä saa ostaa allekirjoittaneelta. Isommat kuvat mak-savat 20 mkkaa kappale, pienemmät 1 markan. Myyn myös-kin opettaja Hirnin kuvia 1 markasta.

A. Tallroth.

Helsinki, Arabian tehdas.

Sisälllys: K. O. Malm (muotokuvalla). — Turun kuuromyk-käinseuran 10-vuotinen juhla. — Puhe, jonka piti pastori A. Eliel Nord-man C. O. Malmin hautapatsaan paljastamisjuhlassa Turun hautausmaalla kesäkuun 22 päivänä. — Mikä on parempi sokea eli kuuromykkä. — Kir-jeitä kuuromykiltä I, II, III, IV. — Pastori G. A. Pylvthan. — Köpenhami-nan kuuromykkäkoululaisten huvimatka. — Pieniä tietoja. — Ilmoitus.

Mikkelissä, O. B. Blomfelt'in kirjapainossa 1896.